

**JOR 2018/155, Rechtbank Amsterdam, 21-03-2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:1601,
C/13/626933 / HA ZA 17-360 (annotatie)**

Instantie: Rechtbank Amsterdam
Datum uitspraak: 21-03-2018
Publicatie: JOR 2018/155 (Sdu Jurisprudentie Onderneming & Recht), aflevering 6, 2018
Annotator: <ul style="list-style-type: none"> • mr. dr. R.E. van Esch
ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2018:1601
Zaaknummer: C/13/626933 / HA ZA 17-360
Overige publicaties: <ul style="list-style-type: none"> • ECLI:NL:RBAMS:2018:1601
Rechtsgebied: Bank- en effectenrecht, financiering
Rubriek: Bank- en effectenrecht
Rechters: <ul style="list-style-type: none"> • mr. Visser
Partijen: X, eiser, advocaat: mr. B. Santen, tegen 1. ABN Amro Bank NV te Amsterdam, gedaagde, advocaat: mr. A.J. Haasjes, 2. ING Bank NV te Amsterdam, gedaagde, advocaat: mr. I.M.C.A. Reinders Folmer.
Regelgeving: <ul style="list-style-type: none"> • BW Boek 6 - 101 • BW Boek 7 - 542

Inhoudsindicatie

Betalingstransactie, Overboeking naar verkeerde rekening, Bank niet tot naam-/nummercontrole gehouden, Eigen schuld, Aan voorschriften interbancaire procedure inzake onverschuldigde betaling is voldaan, Bank van ontvanger niet gehouden tot actie om gelden te blokkeren op rekening van haar cliënten

Ga direct naar

- [Samenvatting](#)
- [Uitspraak](#)
- [Beslissing/besluit](#)
- [Noot](#)

Samenvatting

Uitgangspunt is dat banken (automatische) overboekingen niet controleren en dat zij dat ook niet hoeven te doen (zie de Richtlijn nr. 2007/64/EG betreffende betalingsdiensten in de interne markt en art. 7:542 BW). Banken hoeven dus geen naam-/nummercontrole uit te voeren. Wanneer een betaalopdracht wordt uitgevoerd op basis van een unieke

identificator, zoals in dit geval een bankrekeningnummer, wordt de betaalopdracht geacht correct te zijn uitgevoerd wat betreft de met dat nummer gespecificeerde begunstigde. Dit betekent dat een bank niet aansprakelijk is voor het uitvoeren van een betaalopdracht als een klant per ongeluk een onjuist nummer intoetst, zoals door eiser is gedaan.

Aan ABN Amro kunnen derhalve geen verwijten worden gemaakt ten aanzien van het faciliteren en uitvoeren van de overboekingen. Daarbij wordt nog overwogen dat zelfs indien dat anders zou zijn, er sprake is van zodanig zwaarwegende eigen schuld aan de zijde van eiser dat de schade als gevolg van een eventuele fout van ABN Amro geheel voor zijn rekening zou dienen te blijven. Het is immers eiser die de betaling heeft geaccordeerd zonder dat hij zich ervan heeft vergewist dat het rekeningnummer klopte, hetgeen wel op zijn weg had gelegen.

ABN Amro heeft voldaan aan voorschriften van de door alle Nederlandse banken overeengekomen interbancaire procedure "Onverschuldigde betaling". Voorts heeft ABN Amro terecht betoogd dat het niet in haar macht lag om ING ertoe te bewegen om tot blokkering van de rekeningen van haar cliënt over te gaan dan wel overboekingen ongedaan te maken. Om een dergelijke verplichting van ING te kunnen aannemen is nodig dat ING wetenschap had van een gevaar voor een derde, in dit geval eiser (HR 27 november 2015, **«JOR» 2016/34**, m.nt. 't Hart (Van den Berg)). De stellingen van eiser leiden niet tot het oordeel dat die wetenschap bij ING aanwezig was en ook overigens waren er onvoldoende aanwijzingen op grond waarvan ING actie had kunnen ondernemen om de gelden zeker te stellen. De verwijten jegens ING gaan derhalve evenmin op.

Uitspraak

(...; *red.*)

2. De feiten

2.1. [eiser] bankiert al geruime tijd bij ABN Amro. Op 5 en 6 februari 2014 heeft hij via het internetbankierenprogramma van ABN Amro van zijn betaalrekening twee overboekingen gedaan van respectievelijk € 22.000,= en € 70.019,99. Het was de bedoeling de gelden over te maken naar zijn spaarrekening bij Nationale Nederlanden. Daartoe diende hij het IBAN-nummer van Nationale Nederlanden [IBAN-nummer 1] te gebruiken en het door Nationale Nederlanden aan [eiser] toegekende referentienummer [referentienummer] te vermelden.

[eiser] heeft bij beide overboekingen in het digitale overboekingsformulier zijn eigen naam als begunstigde en als rekeningnummer van de begunstigde ingevuld: [referentienummer]. Na invulling van dit nummer is een pop-up op het scherm verschenen, waarin werd gevraagd of [eiser] het IBAN-nummer [IBAN-nummer 2] bedoelde. [eiser] heeft de betalingen naar dit nummer vervolgens geaccordeerd.

2.2. De houder van de rekening met het nummer [IBAN-nummer 2] is [naam 1] (hierna: [naam 1]). Hij heeft het op zijn rekening van [eiser] ontvangen geld in twee delen op 19 respectievelijk 20 februari 2014 overgeboekt naar de rekening van zijn zoon [naam 2] (hierna: [naam 2].) bij ING. [naam 2]. heeft vervolgens het geld overgemaakt naar twee andere spaarrekeningen die hij bij ING aanhoudt en naar een rekening van hem bij ABN Amro. Van de ING-rekeningen is het geld in gedeeltes overgemaakt naar een betaalrekening van [naam 2]. bij ING, waarvan het vervolgens in de periode tot 18 maart 2014 grotendeels is opgenomen dan wel uitgegeven.

2.3. Op 1 maart 2014 heeft [eiser] ontdekt dat het geld niet op zijn spaarrekening terecht was gekomen. Hij heeft op die dag bij ABN Amro gemeld dat de bedragen abusievelijk op een onjuist rekeningnummer waren overgeboekt.

2.4. Bij brief van 4 maart 2014 heeft ABN Amro aan [eiser] geschreven, voor zover hier van belang:

"Wij hebben uw navraag van € 70.019,99 geboekt van rekeningnummer (...) in behandeling genomen. Voor 28 maart 2014 zullen wij u antwoord geven. (...)"

2.5. Bij brief van 5 maart 2014 heeft ABN Amro [naam 1]. aangeschreven met het verzoek de ten onrechte naar zijn rekening overgemaakte bedragen terug te storten. Verder is in die brief opgenomen dat de klant vanaf 26 maart 2014 aan ABN Amro kan vragen de naam en adresgegevens van [naam 1]. te verstrekken. Op deze brief is niet gereageerd.

2.6. Op 5 maart 2014 heeft ABN Amro ING geïnformeerd over de betaling van [eiser] naar de rekening van [naam 1]. en dat [eiser] stelde dat dit een onjuiste betaling betrof.

2.7. Op 10 maart 2014 heeft ABN Amro nog een brief gestuurd aan [naam 1]. met het verzoek de gelden terug te betalen.

2.8. [eiser] heeft op 14 maart 2014 conservatoir beslag gelegd op de bankrekening van [naam 1]. bij ING.

2.9. ING heeft [eiser] bij brief van 21 maart 2014 bericht dat het op 14 maart 2014 gelegde beslag geen doel heeft getroffen.

2.10. Bij brief van 25 maart 2014 heeft ABN Amro aan [eiser] de gegevens van [naam 1]. verstrekt.

2.11. Bij vonnis van 11 april 2014 heeft de voorzieningenrechter van deze rechtbank onder meer de vordering van [eiser] tegen ING om de door hem onterecht overgeboekte bedragen terug te storten, althans deze veilig te stellen, afgewezen.

2.12. Bij vonnis van 14 januari 2015 van deze rechtbank zijn [naam 1]. en [naam 2]. hoofdelijk veroordeeld om aan [eiser] € 92.019,= te betalen, vermeerderd met rente en kosten. In dat geding is [naam 1]. niet verschenen. In het vonnis is onder meer overwogen dat [naam 2]. zich samen met [naam 1]. het van [eiser] afkomstige geld heeft toegeëigend en dat zij samen onrechtmatig jegens [eiser] hebben gehandeld.

2.13. Bij brief van 23 mei 2016 heeft ABN Amro in antwoord op een brief van de raadsman van [eiser] van 26 april 2016 aan hem geschreven, voor zover hier van belang:

“Wij hebben een onderzoek ingesteld en de bank vergoed de schade niet. Cliënt heeft al eerder geklaagd over hetzelfde onderwerp. Aanvullend op onze brieven van 20 februari 2015 en 15 mei 2014 lichten wij het volgende toe.

(...)

Adresboekfunctie

Cliënt verwijt ABN AMRO dat de adresboekfunctie binnen Internet Bankieren op 5 en 6 februari 2014 niet werkte. Als gevolg daarvan stelt Cliënt dat hij een onjuiste combinatie van naam en bankrekeningnummer heeft ingevoerd, hetgeen tot de foutieve betalingen heeft geleid.

Op 5 en 6 februari 2014 heeft ABN Amro geen verstoring met de adresboekfunctie gehad. Voorafgaande aan de betalingen op 5 februari 2014 stond nummer [referentienummer] niet in het Internet Bankieren adresboek van Cliënt. Cliënt heeft op 5 februari 2014 (...) het volgende adres: Nationale Nederlanden, rekeningnummer [IBAN-nummer 2] in zijn adresboek toegevoegd. Op 31 oktober 2014 (...) heeft Cliënt dit adres gewijzigd naar rekeningnummer [IBAN-nummer 3].

Foutief IBAN rekeningnummer

(...)

Cliënt heeft zelf een verkeerd bankrekeningnummer ingevoerd. Cliënt had het geld moeten overboeken naar het (algemene) bankrekeningnummer van Nationale Nederlanden met in de omschrijving nummer [referentienummer]. Voor eigen fouten is de rekeninghouder zelf verantwoordelijk. Volgens artikel 9.2 van de Voorwaarden Betaaldiensten Particulieren (januari 2014) is de bank niet verplicht om te controleren of de naam van de begunstigde en andere gegevens in de opdrachten van Cliënt juist zijn. De bank voert opdrachten uit op basis van het rekeningnummer van de begunstigde dat Cliënt in de opdracht vermeldt.

Controleren bankrekening

Als derde punt verwijt Cliënt de bank dat er geen gebruik is gemaakt van het Internet Bankieren ingebouwde controlemechanisme voor de juistheid van het bankrekeningnummer.

De bank is niet verplicht tot naam-nummer controle. Buiten dit feit om is rekeningnummer [IBAN-nummer 2] een bestaand correct rekeningnummer. Waar het hier om gaat is dat Cliënt überhaupt geen geld over had moeten maken naar nummer [referentienummer] maar naar het algemene nummer van Nationale Nederlanden.

Veilig stellen gelden

Cliënt stelt dat ABN AMRO niet alles in het werk heeft gesteld om ING ertoe te bewegen de ontvangen betalingen veilig te stellen.

De bank van de opdrachtgever moet een redelijke inspanning doen om het bedrag terug te verkrijgen. Dit is wettelijk geregeld. De banken in Nederland hebben hiervoor een de volgende procedure afgesproken. De bank van de opdrachtgever vraagt hierbij de NAW-gegevens van de ontvanger van het geld op en stuurt aan de ontvanger een verzoek tot terugbetaling. Als de ontvanger niet reageert mag de bank de NAW-gegevens aan de opdrachtgever verstrekken. De opdrachtgever kan dan zelf contact zoeken met de ontvanger van het geld. De bank van de ontvanger speelt geen rol in de procedure die de Nederlandse banken met elkaar hebben afgesproken. In artikel 4 van de ABN AMRO Voorwaarden Cliëntrelatie is bepaald dat de bank foutieve boekingen kan herstellen. Het gaat hier om fouten van de bank zelf, niet om vergissingen van de opdrachtgever van een betaling.

ABN AMRO heeft na de melding van Cliënt op 4 maart 2014, op 5 en 10 maart 2014 de ontvanger van het geld benaderd. De ontvanger van het geld heeft niet binnen de hiervoor gestelde termijn gereageerd. ABN AMRO heeft vervolgens aan Cliënt op 25 maart 2014 de naam, adres en woonplaats gegevens vrijgegeven van de ontvanger van het geld en daarmee aan haar plicht voldaan. (...)”

3. Het geschil

3.1. [eiser] vordert na vermindering van eis – samengevat – hoofdelijke veroordeling bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad van ABN Amro en ING tot betaling van € 77.019,99, vermeerderd met rente en kosten en verminderd met door [eiser] uit hoofde van het door hem onder het UWV ten laste van [naam 1]. gelegde derdenbeslag te ontvangen bedragen.

3.2. Daartoe stelt hij kort gezegd dat ABN Amro en ING hun zorgplicht jegens hem hebben geschonden.

[eiser] verwijt ABN Amro dat de adresboekfunctie op 5 en 6 februari 2014 niet werkte en dat daardoor een onjuiste combinatie van rekeningnummer en naam is ingevoerd waardoor de foute betalingen hebben plaatsgevonden, dat een onjuist nummer verscheen dat noch aan hem noch aan Nationale Nederlanden toebehoorde, ondanks het feit dat hij zijn eigen naam had ingevoerd en dat het internetbankierenprogramma van ABN Amro ten onrechte niet heeft gecontroleerd of het bankrekeningnummer klopte. ABN Amro had gezien de ongebruikelijke en substantiële hoogte van de over te boeken bedragen een extra nummercontrole moeten uitvoeren.

Na [eiser]' eerste melding heeft ABN Amro niet al het mogelijke gedaan om ING ertoe te bewegen de betalingen ongedaan te maken, althans de rekeningen van [naam 1]. te blokkeren. Zij heeft terugbeltoezeggingen niet gehonoreerd en [eiser] pas in een te laat stadium de gegevens van [naam 1]. gegeven. ABN Amro kon gelet op de lange klantrelatie met [eiser] en het feit dat het evident was dat hij een fout had gemaakt bij de overboekingen niet volstaan met het sturen van een briefje aan [naam 1]. Zij had ING ervan moeten overtuigen direct actie te ondernemen. Overigens heeft ABN Amro inzage in het dossier geweigerd waardoor [eiser] niet kan nagaan waaruit haar inspanningen hebben bestaan zodat [eiser] stelt dat zij geen enkele inspanning heeft verricht.

[eiser] verwijt ING dat zij onrechtmatig jegens hem heeft gehandeld door na de melding van de onjuiste overboekingen niet onverwijld al het mogelijke te doen om de betalingen ongedaan te maken althans tenminste de betaalrekening van [naam 1]. en [naam 2]. zodanig te blokkeren dat de gelden zoveel mogelijk hadden kunnen worden veiliggesteld. ING wist dat het geld zich op hun rekeningen bevond en dat zij onrechtmatig handelden. Zij had daarom maatregelen moeten nemen. De algemene bankvoorwaarden bepalen dat de bank bevoegd is een fout te herstellen en een

onterechte overboeking ongedaan te maken. Ze bepalen ook dat de cliënt geen oneigenlijk of onrechtmatig gebruik mag maken van de rekening. Daarom kon ING de rekeningen blokkeren. Als ING voortvarender was opgetreden, hadden de gelden veilig gesteld kunnen worden. Door dat na te laten heeft ING in strijd met hetgeen in het maatschappelijk verkeer betaamt en dus onrechtmatig gehandeld. ING had in elk geval de gelden, in afwachting van definitieve duidelijkheid over de vraag of de betalingen onverschuldigd zijn gedaan, veilig moeten stellen zolang ze binnen haar domein waren. Zij had in elk geval de overboeking van de rekening van [naam 1]. naar die van [naam 2]. en de contante opnames van de rekening van [naam 2]. moeten blokkeren. Het was immers evident dat zij niet bevoegd waren om over de gelden te beschikken.

3.3. ABN Amro en ING voeren verweer. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

4.1. Ten aanzien van [eiser]' verwijten aan ABN Amro met betrekking tot het faciliteren en het uitvoeren van de overboekingen op 5 en 6 februari 2014 geldt het volgende.

4.2. Uitgangspunt is dat banken (automatische) overboekingen niet controleren en dat zij dat ook niet hoeven te doen (zie de Richtlijn nr. 2007/64/EG betreffende betalingsdiensten in de interne markt en artikel 7:542 van het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW)). Banken hoeven dus geen naam-/nummercontrole uit te voeren. Wanneer een betaalopdracht wordt uitgevoerd op basis van een unieke identicator, zoals in dit geval een bankrekeningnummer, wordt de betaalopdracht geacht correct te zijn uitgevoerd wat betreft de met dat nummer gespecificeerde begunstigde.

4.3. Dit betekent dat een bank niet aansprakelijk is voor het uitvoeren van een betaalopdracht als een klant per ongeluk een onjuist nummer intoetst, zoals in de onderhavige zaak door [eiser] is gedaan. Dat de adresboekfunctie van ABN Amro niet goed werkte, zoals [eiser] stelt en ABN Amro heeft bestreden, maakt dat niet anders. Dit kan niet tot het oordeel leiden dat ABN Amro aansprakelijk is voor de vervolgens bij het handmatig invoeren van het beoogde rekeningnummer door de klant gemaakte fout. Het blijft ook dan de verantwoordelijkheid van de klant om hetgeen hij heeft ingetoetst, zorgvuldig te controleren. Dat heeft [eiser] niet gedaan, ondanks dat daar extra aanleiding voor was doordat hij naar eigen zeggen van de wijs was gebracht door het niet functionerende adresboek en niet eerder naar een IBAN-nummer had overgeboekt.

Het feit dat [eiser] geld naar een andere rekening heeft overgemaakt dan hij wilde is ook geen gevolg van het door de IBAN-converter gesuggereerde rekeningnummer dat correspondeerde met het rekeningnummer van [naam 1]., maar is slechts het gevolg van het feit dat [eiser], ten onrechte, het referentienummer van zijn bij Nationale Nederlanden aangehouden spaarrekening heeft ingetoetst in plaats van het rekeningnummer van Nationale Nederlanden.

Ten slotte geldt dat zelfs indien ABN Amro jegens [eiser] gehouden zou zijn een extra controle van het ingetoetste rekeningnummer uit te voeren door middel van het overnemen van (een deel van) dat nummer op zijn e-identificer, welke verplichting ABN Amro gemotiveerd betwist, dan zou dit er niet toe hebben geleid dat [eiser] de overboekingen niet zou hebben verricht. Terecht voert ABN Amro aan dat [eiser] bij die extra controle dan eveneens het – in zijn ogen immers juiste – nummer [referentienummer] zou hebben ingevuld en de betalingen met de daarmee gegenereerde code zou hebben geaccordeerd. Of die extra controle bij overboekingen van grote bedragen nog (standaard) gebruikt werd door ABN Amro, hetgeen [eiser] stelt en ABN Amro betwist, kan dus in het midden blijven.

4.4. Het voorgaande betekent dat ABN Amro geen verwijten kunnen worden gemaakt ten aanzien van het faciliteren en uitvoeren van de overboekingen. Daarbij wordt nog overwogen dat zelfs indien dat anders zou zijn, dan sprake is van zodanig zwaar wegende eigen schuld aan de zijde van [eiser] dat de schade als gevolg van een eventuele fout van ABN Amro geheel voor zijn rekening zou dienen te blijven. Het is immers [eiser] die de betaling heeft geaccordeerd zonder dat hij zich ervan heeft vergewist dat het rekeningnummer klopte hetgeen, zoals hiervoor is overwogen, wel op zijn weg had gelegen.

4.5. Met betrekking tot de verwijten van [eiser] aan ABN Amro en ING ten aanzien van hun handelen vanaf 1 maart 2014 wordt als volgt overwogen.

ABN Amro heeft ten verweer aangevoerd dat zij, met het sturen van twee brieven naar [naam 1]. en, toen deze niet reageerde, het verstrekken van diens gegevens aan [eiser], heeft voldaan aan de door alle Nederlandse banken overeengekomen en in dit soort gevallen gehanteerde interbancaire procedure "Onverschuldigde betaling". Deze procedure is, zo heeft ABN Amro onweersproken aangevoerd, het resultaat van een afweging van de belangen van degene die meent onverschuldigd te hebben betaald en die van de ontvanger wiens recht op privacy en ongestoord gebruik van zijn betaalrekening in het geding zijn.

4.6. [eiser] heeft niet, althans onvoldoende, betwist dat ABN Amro heeft gehandeld zoals in genoemde procedure is voorgeschreven. [eiser] stelt evenwel dat ABN Amro meer had moeten doen omdat hij al lang klant is van ABN Amro en het evident was dat de overboekingen het resultaat waren van een vergissing van [eiser]. ABN Amro had er, aldus [eiser], daarom bij ING op moeten aandringen om het geld van [eiser] veilig te stellen, bijvoorbeeld door overboekingen ongedaan te maken of de rekeningen van [naam 1]. en [naam 2]. te blokkeren. Ook stelt [eiser] dat ABN Amro te laat de gegevens van [naam 1]. aan hem heeft doorgegeven.

4.7. Terecht heeft ABN Amro betoogd dat het niet in haar macht lag om ING ertoe te bewegen om tot blokkering van de rekeningen van haar cliënt [naam 1] over te gaan dan wel overboekingen ongedaan te maken. Zelfs al zou ABN Amro dit indringend aan ING hebben verzocht, dat was het immers nog geheel aan ING geweest om te beoordelen of sprake zou zijn van een situatie waarin zij jegens [eiser], een derde, gehouden was om actie te ondernemen. Om een dergelijke verplichting van ING te kunnen aannemen is nodig dat ING wetenschap had van een gevaar voor een derde, in dit geval [eiser] (HR 27 november 2015, «JOR» 2016/34, m.nt. 't Hart; *red.*), ECLI:NL:HR:2015:3399, Van den Berg). De mededeling van [eiser] dat het niet zijn bedoeling was geweest het geld naar [naam 1]. over te maken en dat dat zou blijken uit het feit dat bij de naam van de begunstigde niet [naam 1]., maar [eiser] was vermeld, is onvoldoende om te oordelen dat die wetenschap bij ING aanwezig was. De betalingen en opnames die door [naam 1]. en [naam 2]. zijn gedaan maken dat niet anders. Daaruit kan ING evenmin met voldoende mate van zekerheid afleiden dat [naam 1]. geen recht had op het geld dat aan hem door [eiser] was overgemaakt, dat [naam 2]. geen recht had op het geld dat zijn vader aan hem had overgemaakt en dat zij slechts beoogden zich het geld van [eiser] toe te eigenen. Hierbij is van belang dat ING ook rekening moet houden met de belangen van haar cliënten die zich op het standpunt kunnen stellen wel recht te hebben op de hen overgemaakte gelden en jegens wie de bank onrechtmatig zou kunnen handelen indien zij zonder voldoende aanleiding overgaat tot blokkade van hun rekeningen of – mogelijk nog ingrijpender – stornering van een overboeking.

Het voorgaande betekent dat zelfs als ABN Amro druk op ING had uitgeoefend, hetgeen zij naar het oordeel van de rechtbank niet hoefde, dit niet tot een andere uitkomst had geleid omdat er onvoldoende aanwijzingen waren op grond waarvan ING actie had kunnen ondernemen om de gelden zeker te stellen. Ook de verwijten ter zake aan de zijde van ING gaan dus niet op.

4.8. Het verwijt dat ABN Amro te lang heeft gewacht met het doorgeven van de persoonsgegevens waardoor – zo begrijpt de rechtbank [eiser] – [eiser] niet eerder zelf actie kon ondernemen jegens [naam 1]., kan [eiser] evenmin baten. Ook indien de aan [naam 1]. gegunde termijn tot 26 maart 2014 onredelijk lang zou zijn geweest, blijkt uit het door [eiser] op 14 maart 2014 ten laste van [naam 1]. onder ING gelegde beslag dat hij voor 14 maart 2014 al over die gegevens beschikte. Meer van belang is echter dat het geld van [eiser] ten tijde van zijn ontdekking op 1 maart 2014 al van de rekening van [naam 1]. was overgemaakt naar de rekening van zijn zoon. Zonder nadere toelichting valt niet in te zien welk voordeel [eiser] gehad zou hebben indien hij de gegevens van [naam 1]. direct op 1 maart 2014 zou hebben ontvangen. Het is immers niet het tijdsverloop na 1 maart 2014 maar het verstrijken van de drie weken voordat de verkeerde overboekingen werden ontdekt die de verhaalspositie van [eiser] ten opzichte van [naam 1]. hebben verslechterd en dat is niet aan ABN Amro of ING te verwijten maar aan [eiser] zelf.

4.9. De slotsom is dat de vorderingen zullen worden afgewezen, met veroordeling van [eiser] in de proceskosten aan de zijde van ABN Amro en ING (...; *red.*).

Daarnaast zal [eiser] worden veroordeeld in de nakosten, op de wijze als hierna vermeld. De door ABN Amro gevorderde wettelijke rente over de proceskosten zal worden toegewezen.

5. De beslissing

De rechtbank

- 5.1. wijst het gevorderde af,
- 5.2. veroordeelt [eiser] in de proceskosten aan de zijde van ABN Amro (...; *red.*),
- 5.3. veroordeelt [eiser] in de proceskosten aan de zijde van ING (...; *red.*),
- 5.4. veroordeelt [eiser] in de na dit vonnis ontstane kosten (...; *red.*),
- 5.5. verklaart dit vonnis wat betreft de kostenveroordelingen uitvoerbaar bij voorraad.

Noot

1. Deze rechtszaak gaat over de uitvoering van een overeenkomst betreffende een betalingstransactie (de raamovereenkomst als bedoeld in art. 7:514 onderdeel o BW). Op deze overeenkomst zijn onder meer de bepalingen van afd. 7.7B.3 BW van toepassing.
2. In deze kwestie werd het overgemaakte bedrag door een vergissing van de betaler bijgeschreven op een andere betaalrekening dan die van de beoogde begunstigde. De rechtbank merkt terecht op dat uit art. 7:542 BW volgt dat een betaalopdracht wordt geacht correct te zijn uitgevoerd als het bedrag wordt bijgeschreven op de betaalrekening die de betaler in de opdracht heeft opgegeven. Het opgegeven rekeningnummer is leidend bij de uitvoering van een betaalopdracht. De implementatie van de herziene richtlijn betaaldiensten (PSD2) zal op dit punt geen wijziging van de wettelijke regeling meebrengen nu art. 88 lid 1 PSD2 een gelijkkluidende bepaling bevat als die opgenomen in art. 7:542 lid 1 BW.
3. Er kunnen uiteraard bijzondere omstandigheden zijn waaronder de contractuele zorgplicht van een betaaldienstverlener jegens de betaaldienstgebruiker hem noopt om ten minste de uitvoering op te schorten en bij de betaler te informeren of aan de ontvangen verklaring met de betaalopdracht zijn wil ten grondslag ligt. Deze bijzondere omstandigheden dienen naar mijn oordeel dan wel kenbaar te zijn voor de betaaldienstverlener van de betaler. En die kenbaarheid mag in deze tijd van geautomatiseerde verwerking van betalingstransacties niet snel worden aangenomen. De bewijslast rust bij de betaler. Schendt de betaaldienstverlener zijn zorgplicht jegens de betaler, dan kan de schending van de zorgplicht als basis dienen voor aansprakelijkheid jegens de betaler voor de schade die de betaler als gevolg van de onjuiste overboeking heeft geleden.
4. In deze zaak weet de betaler de vergissing aan de IBAN-converter die hij van zijn bank had ontvangen in verband met de conversie van Nederlandse betaalrekeningnummers naar Europese betaalrekeningnummers en die op basis van de opgegeven gegevens het rekeningnummer suggereerde van de uiteindelijke ontvanger. De rechtbank was kennelijk van oordeel dat deze omstandigheid voor de bank niet de rechtsplicht meebracht om de uitvoering van de betaalopdracht op te schorten of na te laten. Ik kan me in dit oordeel vinden. Dat zou bijvoorbeeld anders kunnen zijn geweest als de converter een gebrek had waardoor het Nederlandse rekeningnummer verkeerd werd geconverteerd naar het daarmee corresponderende IBAN-nummer en de bank van dit gebrek op de hoogte was. Overigens zou in dat geval ook de vraag kunnen worden gesteld of de aansprakelijkheid kan worden gebaseerd op art. 6:77 BW (aansprakelijkheid voor hulpzaken gebruikt bij de uitvoering van de raamovereenkomst tussen de bank en de betaler). Ik zou deze vraag ontkennend willen beantwoorden omdat dit artikel gaat over de toerekenbaarheid van een tekortkoming in de nakoming van de overeenkomst, terwijl art. 7:542 lid 1 BW juist meebrengt dat er geen sprake is van een tekortkoming als het bedrag wordt overgemaakt naar het opgegeven rekeningnummer.
5. Art. 6:101 BW brengt mee dat bij eigen schuld van de benadeelde (i.c. de betaler) de vergoedingsplicht kan worden verminderd of zelfs geheel kan vervallen. De rechtbank was kennelijk van oordeel dat, ook als aangenomen zou dienen te worden dat de bank in casu haar zorgplicht had geschonden door de betaalopdracht uit te voeren, de billijkheid gezien de ernst van de fout van de betaler in vergelijking tot de ernst van de fout van de bank eiste dat de schade geheel voor rekening van de betaler zou komen.

6. Een overeenkomst heeft niet alleen de door partijen overeengekomen rechtsgevolgen maar ook die welke, naar de aard van de overeenkomst, uit de wet, de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeien. Zie art. 6:248 lid 1 BW. Uit art. 7:542 lid 2 BW vloeit voort dat de betaaldienstverlener na uitvoering van een betaelopdracht op basis van een opgegeven onjuist rekeningnummer van de begunstigde redelijke inspanningen moet leveren om de met de betalingstransactie gemoeide geldmiddelen terug te krijgen. Een soortgelijke verplichting is opgenomen in art. 88 lid 3 PSD2. De rechtbank oordeelde dat de bank in dit geval redelijke inspanningen had geleverd om het overgemaakte bedrag terug te krijgen door de procedure "Onverschuldigde betaling" van de Nederlandse banken toe te passen.

Het systeem van de wet biedt ruimte voor verdergaande contractuele verplichtingen van een bank dan die genoemd in art. 7:542 lid 2 BW. Brachten de eisen van redelijkheid en billijkheid mee dat de bank van de betaler onder de gegeven omstandigheden druk uitoefende op de bank van de ontvanger om mee te werken aan een storning van de girale betaling? De rechtbank meent – naar mijn oordeel terecht – van niet.

7. Art. 88 PSD2 bevat in vergelijking met art. 74 PSD1 twee nieuwe rechtsplichten. De betaaldienstverlener van de ontvanger is verplicht mee te werken aan de inspanningen van de betaaldienstverlener van de betaler om de geldmiddelen gemoeid met de betalingstransactie terug te krijgen, mede door alle voor de te innen geldmiddelen relevante informatie aan de betaaldienstverlener van de betaler mee te delen. De betaaldienstverlener van de betaler is verplicht om bij oninbaarheid van de geldmiddelen alle voor hem beschikbare informatie op diens schriftelijk verzoek aan de betaler te verstrekken die relevant is voor de betaler om een rechtsvordering in te stellen om de geldmiddelen terug te krijgen. In het voorstel voor de Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten (*Kamerstukken II 2017/18*, 34 813, nr. 2) wordt voorgesteld om deze twee nieuwe rechtsplichten op te nemen in een nieuw in te voegen lid 3 van art. 7:542 BW. Vanuit het perspectief van de Algemene verordening gegevensbescherming (Verordening (EU) 2016/679) zijn de verstrekkingen van de persoonsgegevens van de ontvanger door de betaaldienstverlener van de ontvanger aan de betaaldienstverlener van de betaler en door de betaaldienstverlener van de betaler aan de betaler rechtmatige verwerkingen in de zin van art. 6 van de verordening omdat zij noodzakelijk zijn om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de betaaldienstverleners berust.

Gaan deze verplichtingen verder dan het doorgeven van de persoonsgegevens van de ontvanger die de betaler nodig heeft om hem aan te spreken op basis van onverschuldigde betaling? Denk aan een verplichting voor de betaaldienstverlener van de ontvanger om boekhoudkundig de creditering van de betaalrekening van de ontvanger zonder diens medewerking te corrigeren. Het is de vraag of een bank jegens een klant naar Nederlands recht zulk een bevoegdheid toekomt. Ik meen van niet. Art. 19 lid 2 Algemene Bankvoorwaarden voorziet weliswaar in zo'n bevoegdheid, maar deze bepaling beperkt zich naar mijn oordeel – voor zover relevant – tot gevallen waarin de bank van de begunstigde bij de uitvoering van de betalingstransactie een fout heeft gemaakt. Daarvan was in de casus die onderwerp was van dit vonnis, geen sprake. Ook de MvT op het Voorstel voor de Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten lijkt ervan uit te gaan dat de verplichting van de betaaldienstverlener van de ontvanger niet verder gaat dan contact opnemen met de ontvanger teneinde hem te bewegen het ontvangen bedrag aan de betaler terug te betalen (*Kamerstukken II 2017/18*, 34 813, nr. 3, p. 6), hoewel het begin van de alinea in de MvT waarin dit onderwerp wordt aangesneden, voor een andere uitleg vatbaar is.

8. Tot slot wijs ik in dit verband nog op het initiatief van de Nederlandse banken om aan betalers een IBAN-naamcheckprogramma beschikbaar te stellen bij het opmaken van betaelopdrachten met internetbankieren of mobiel bankieren. Dit hulpprogramma waarschuwt de betaler als de ingevoerde naam sterk afwijkt van de naam die volgens de gegevens van de bank van de betaler bij het opgegeven rekeningnummer hoort.

mr. dr. R.E. van Esch, Legal Counsel bij Banning NV
